

Sygn. akt IV CSK 154/21

POSTANOWIENIE

Dnia 22 września 2021 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Anna Owczarek

w sprawie z wniosku J. B.
przy uczestnictwie G. B.
o podział majątku wspólnego,
na posiedzeniu niejawnym w Izbie Cywilnej
w dniu 22 września 2021 r.,
na skutek skargi kasacyjnej uczestnika postępowania
od postanowienia Sądu Okręgowego w W.
z dnia 30 lipca 2020 r., sygn. akt I 1 Ca [...],

odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania.

UZASADNIENIE

G. B. - uczestnik postępowania o podział majątku wspólnego - złożył skargę kasacyjną od postanowienia Sądu Okręgowego w W. z dnia 30 lipca 2020 r., którym zmieniono zaskarżone postanowienie Sądu Rejonowego w W. z dnia 6 czerwca 2019 r. poprzez przyznanie wnioskodawczyni J. B. na własność nieruchomości ujawnionej w księdze wieczystej [...] stanowiącej działkę położoną w miejscowości G. o wartości 186 300 zł oraz ruchomości wymienionych w pkt. 1c poz. 1-55 o łącznej wartości 19 244 zł, a także poprzez przyznanie uczestnikowi G. B. nieruchomości o wartości 165 400 zł, dla której prowadzona jest księga wieczysta nr [...] i zasądzenie od wnioskodawczyni na rzecz uczestnika kwoty 20 072 zł tytułem dopłaty.

Sąd Najwyższy, oceniając - na podstawie art. 398⁹ § 1 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. - skargę kasacyjną z punktu widzenia podstaw przyjęcia jej do rozpoznania, zważył:

Jako przyczyny uzasadniające przyjęcie skargi do rozpoznania uczestnik postępowania wskazał art. 398⁹ § 1 pkt 1, 3 i 4 k.p.c. Jako istotne zagadnienie prawne skarżący wskazał „sprostowanie merytorycznego rozstrzygnięcia postanowienia Sądu I instancji przez Sąd II instancji”.

Zgodnie z utrwalonym orzecnictwem Sądu Najwyższego, powołanie się na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego (art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c.) powinno spełniać wymagania stawiane zagadnieniu prawnemu przedstawianemu Sądowi Najwyższemu przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c. - zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 23 stycznia 2014 r., I UK 361/13, z dnia 14 września 2012 r., I UK 218/12 - nie publ.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 8 maja 2015 r., III CZP 16/15, z dnia 24 października 2012 r., I PK 129/12 - nie publ.). Wspomniane wątpliwości muszą znajdować się w związku przyczynowym z rozstrzygnięciem sprawy (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2014 r., III CZP 79/14, BSN 2014, nr 11, s. 7), który powinien wynikać z uzasadnienia wniosku o przyjęcie skargi do rozpoznania (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 22 listopada 2013 r., III CZP 71/13, nie publ.). Istotne zagadnienie prawne należy bowiem postawić w sposób ogólny i abstrakcyjny tak, by mogło być rozpatrywane w oderwaniu od konkretnego stanu faktycznego, a wątpliwości z nim związane muszą mieć charakter wyłącznie prawny, czyli nie mogą obejmować elementów stanu faktycznego sprawy (zob. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 maja 2012 r., III CZP 14/12, z dnia 9 kwietnia 2015 r., V CSK 547/14, z dnia 2 grudnia 2014 r., II CSK 376/14 - nie publ.). Kolejnym niezbędnym elementem uzasadnienia tej przesłanki jest wskazanie przepisu prawa, który wzbudził poważne wątpliwości (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 10 lipca 2014 r., II PK 257/13, nie publ.), a także różnych możliwych sposobów jego interpretacji, wynikających z judykatury lub piśmiennictwa, w tym również zajęcia przez samego skarżącego stanowiska

co do rozstrzygnięcia sprawy oraz przyczyn wadliwości zaskarżonego orzeczenia (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 czerwca 2013 r., III SK 54/12, nie publ.). Wymagania tego nie można zastąpić postawieniem samych pytań do rozstrzygnięcia Sądowi Najwyższemu (zob. m.in. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 września 2011 r., I PK 52/11, nie publ.) Jednocześnie zagadnienie prawne może zostać uznane za istotne tylko wtedy, kiedy Sąd Najwyższy nie wyraził jeszcze stanowiska w związku z przedstawionym problemem, a w przypadku istnienia rozstrzygnięcia problemu - nie zaszły żadne okoliczności faktyczne uzasadniające jego zmianę (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2003 r., I PK 230/02, OSNP 2003, nr 13, poz. 5).

Skarżący nie sformułował skonkretyzowanego zagadnienia prawnego na kształt przewidziany w art. 390 § 1 k.p.c., nie wyjaśnił też, na czym - jego zdaniem - polega problem związany ze sprostowaniem postanowienia ani nie powiązał tego problemu z określonym przepisem prawa. Wszystkie te braki powodują, że Sąd Najwyższy nie jest w stanie dokonać oceny, czy problem dostrzeżony przez skarżącego może stanowić istotne zagadnienie prawne, które uzasadniałoby przyjęcie skargi do rozpoznania.

W ocenie skarżącego w sprawie wystąpiła nieważność postępowania z uwagi na pozbawienie go możliwości obrony swych praw poprzez odmówienie mu prawa do merytorycznego rozpoznania sprawy w toku postępowania dwuinstancyjnego. Skarżący podnosi, że taka sytuacja została spowodowana poprzez oddalenie jego wniosków bez szczegółowego wskazania w uzasadnieniu, że sąd poddał te wnioski - oraz towarzyszące im dowody - analizie, co, zdaniem skarżącego, świadczy o nierozpoznaniu istoty sprawy.

Co do zasady należy podkreślić, że Sąd Najwyższy wskazywał już, że uzasadnienie wyroku nie jest elementem decyzyjnym rozstrzygnięcia sprawy, ale stanowi „sprawozdanie” z procesu decyzyjnego sądu, którego wyrazem jest sentencja wyroku. Jego treść (w tym ewentualne braki) nie ma wpływu na rozstrzygnięcie sprawy tym wyrokiem” (por. np. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 12 maja 2000 r., V CKN 45/00, niepubl.). Oznacza to, że niezamieszczenie określonego elementu rozumowania, bądź uwzględnienie go w lakoniczny sposób

w uzasadnieniu wyroku nie świadczy samo w sobie o tym, że dany element nie został przez Sąd uwzględniony w procesie decyzyjnym. Ponadto należy podkreślić, że nieważność postępowania z powodu pozbawienia strony możliwości obrony swych praw (art. 379 pkt 5 k.p.c.) nie może być spowodowana uchybieniami w zakresie postępowania dowodowego lub pominięciem zgłoszonych przez stronę środków dowodowych, Pozbawienie możliwości działania strony powodujące nieważność postępowania zachodzi tylko wtedy, gdy strona nie miała możliwości obrony swoich praw, a nie gdy ta obrona była utrudniona bądź gdy brak działania strony mógł podlegać sanowaniu na dalszych etapach postępowania (zob. np. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 16 grudnia 2020 r., IV CSK 516/20 oraz z dnia 5 listopada 2020 r., II CZ 51/20 - niepubl.). Argumenty podane przez skarżącego nie uzasadniają zatem przyjęcia skargi do rozpoznania ze względu na nieważność postępowania.

Natomiast dla skutecznego powołania w skardze przesłanki określonej w art. 398⁹ § 1 pkt 4 k.p.c. konieczne jest wykazanie przez skarżącego kwalifikowanej postaci naruszenia przepisów prawa materialnego lub procesowego mającej charakter oczywisty, widoczny *prima facie* przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2016 r., IV CSK 729/14 oraz z dnia 15 lipca 2015 r., IV CSK 17/15 - nie publ.). Musi być zatem oczywiste, że ma miejsce kwalifikowana postać naruszenia prawa, zauważalna bez głębszej analizy przy wykorzystaniu podstawowej wiedzy prawniczej, która przesądza o wadliwości zaskarżonego orzeczenia w stopniu nakazującym uwzględnienie skargi (por. m.in. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 24 lutego 2012 r., II CSK 225/11, nie publ.; z dnia 23 listopada 2011 r., III PK 44/11, nie publ.). Przy tym przesłanką przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania nie jest oczywiste naruszenie konkretnego przepisu prawa materialnego lub procesowego, lecz sytuacja, w której naruszenie to spowodowało wydanie oczywiście nieprawidłowego orzeczenia. Sam zarzut naruszenia (nawet oczywistego) określonego przepisu (przepisów) nie prowadzi wprost do oceny, że skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona (zob. np. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 8 października 2015 r., IV CSK 189/15, nie publ.). Skarżący powinien nie tylko przywołać konkretne przepisy prawa, którym -

jego zdaniem - Sąd drugiej instancji uchybił, ale także przytoczyć odpowiednią jurystyczną argumentację odnoszącą się do oczywistości ich naruszenia (zob. postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 5 listopada 2013 r., I UK 214/13, nie publ.).

Skarżący nie uczynił zadość wymaganiom przewidzianym dla tej przyczyny przyjęcia skargi do rozpoznania. Nie wskazał przepisu prawa, którego naruszenie miało - w jego ocenie - doprowadzić do oczywistej zasadności skargi, nie opisał też, w jaki sposób naruszenie prawa spowodowało oczywista zasadność składanej skargi. Uczestnik postępowania ograniczył się do stwierdzenia, że Sąd odwoławczy nie rozpoznał merytorycznie jego żądania w zakresie zasądzenia kwot wynikających z bezumownego korzystania przez wnioskodawczynię z nieruchomości oraz kwot wynikających z dochodów z nieruchomości gruntowej. Twierdzenie to nie znajduje jednak odzwierciedlenia w tekście uzasadnienia zaskarżonego postanowienia, w którym zaznaczono, że skarżący mógłby dochodzić od wnioskodawczynie wynagrodzenia za bezumowne korzystanie z rzeczy wspólnej, gdyby sprostą ciężarowi wykazania przesłanek zastosowania art. 224 § 2 k.c., czego nie uczynił. Wskazuje to na fakt, że Sąd rozważał roszczenia uczestnika postępowania w tym zakresie, uznał je jednak za niedostatecznie wykazane.

Z tych względów Sąd Najwyższy na podstawie art. 398⁹ § 1 i 2 w zw. z art. 13 § 2 k.p.c. odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania.